

Î N C H E I E R E

24 iunie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Tamara Chișca-Doneva
Valentina Clevadi

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ și reprezentantului Ioniță Diana în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 februarie 2015, prin care s-a respins apelul declarat de către XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 04 noiembrie 2014 de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă

La 04 august 2014, XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ s-a adresat Judecătoriei Briceni cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată a indicat că, la 05 iulie 2011 de către Procuratura raionului Briceni a fost pornită urmărirea penală în privința lui YYY YYY în baza elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.174 alin.(1) Cod Penal, cu toate că, raportul sexual a fost însoțit de acte de violență fizică și psihică în privința unei minore, care la momentul comiterii infracțiunii nu a atins vârsta de 14 ani.

Menționează că, XXX XXX, anul nașterii 16 decembrie 1997, a fost supusă la trei episoade de viol, în perioada iunie-iulie 2011 de către YYY YYY, anul nașterii 07 august 1986, ultimul fiind căsătorit și avînd 2 copii.

Totodată a indicat că, în această perioadă a fost amenințată cu moartea de către YYY YYY, în cazul în care va comunica părinților și altor persoane despre cele întîmplate.

Prin ordonanța procurorului s-a stabilit termenul de urmărire penală pînă la 05 august 2011, însă ulterior din diverse motive termenul de urmărire penală a fost prelungit pînă la 05 septembrie 2011, 30 octombrie 2011, 30 noiembrie 2011 și 30 decembrie 2011.

Susține că, la 13 decembrie 2011 de către procurorul care conducea urmărirea penală a fost întocmit rechizitoriul, iar la 21 decembrie 2011, de către procurorul ierarhic superior prin ordonanță s-a dispus reluarea urmăririi penale cu dispunerea unui control suplimentar din cauza admiterii unei erori la întocmirea ordonanței de punere sub învinuire.

Astfel, la 13 ianuarie 2012 a fost întocmit un alt rechizitoriu, cauza penală fiind expediată spre examinare în instanța de judecată.

Afirmă că, la etapa de urmărire penală a participat la confruntări cu YYY YYY, iar către ultimul a fost aplicată doar declarația de nepărsire a localității.

Menționează că, din motivul încadrării eronate a elementelor constitutive ale infracțiunii săvîrșite de către YYY YYY, în baza art.174 alin.(l) Cod Penal, părții vătămate nu i-a fost explicat și asigurat dreptul la un avocat, inclusiv din contul statului, infracțiunea respectivă, în temeiul art. 16 Cod Penal, nefiind una gravă, iar în pofida exigențelor stabilite de art. 58 alin. (4), art. 60 alin. (1) pct. 18 CPP, partea vătămată și reprezentatul său legal au fost încurajate de același procuror să nu angajeze un avocat, din motiv că, acuzatorul este cel care îi va acorda asistența și susținerea necesară.

La 17 ianuarie 2012 Judecătoria Briceni a primit spre examinare cauza penală privind învinuirea lui YYY YYY în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 174 alin. (1) Cod Penal, cu fixarea termenului ședinței preliminare pentru 31 ianuarie 2012, iar prin încheierea din aceeași dată, a aceluiași judecător, următoare ședință a fost numită pentru 24 februarie 2012, însă după 5 ședințe amînate consecutiv, a fost audiată la 23 iulie 2012 în calitate de parte vătămată, în prezența inculpatului în sală, tolerînd în procesul de audiere atitudinile batjocoritoare ale acestuia.

De asemenea a indicat că, după 8 ședințe amînate, la care partea vătămată a fost prezentă, învinuirea a fost modificată în sensul agravării situației, cu întocmirea de același procuror a unui alt rechizitoriu, în baza căruia inculpatului i-a fost imputat art. 171 alin.(2) lit. b) Cod Penal și nu art.171 alin. (3) lit. b) CP, după cum rezultă din circumstanțele cazului. Astfel examinarea cauzei penale a fost reluată la 04 iunie

2013, ședința fiind amânată pentru 18 iunie 2013, din motivul neprezentării martorilor și inculpatului.

Suplimentar a indicat că, din cauza tergiversărilor continue a fost nevoită să solicite asistența organizațiilor neguvernamentale în contractarea unui avocat, astfel, ZZZ ZZZ, în interesele minorei XXX XXX a contactat linia fierbinte a Centrului Internațional „La Strada” (080088008), cazul fiind referit la 05 iulie 2013 Asociației obștești Centrul de Drept al Femeilor pentru asistență și reprezentare în instanța de judecată.

Invocă că, ședința de judecată din 26 iunie 2013 a fost amânată pentru 05 august 2013, la care părțile și participanții la proces s-au prezentat, fiind pusă în discuție doar chestiunea cu privire la prelungirea mandatului de arest în privința inculpatului, argumentînd că, procurorul Baraliuc Ruslan se află în concediul anual de odihnă, iar noul acuzator Adrian Cernei necesită termen pentru studierea materialelor cauzei, circumstanță care nu poate fi justificată, în situația în care fixarea ședinței a avut loc cu participarea personală a lui Baraliuc Ruslan. Respectiv ședința de judecată a fost amânată pentru 02 septembrie 2013, iar la materialele cauzei lipsesc careva date despre această ședință de judecată.

Specifică că, ședința de judecată din 02 septembrie 2013 a fost amânată, din motiv că, nu a fost asigurată prezența inculpatului, nefiind întocmit și anexat corespunzător procesul-verbal, însă de facto a avut loc ședința de judecată, confirmîndu-se prin semnătura judecătorului de pe ordinul de deplasare a avocatului părții vătămate și aplicarea ștampilei instanței.

Mai mult ca atît, menționează că, din procesul-verbal reiese că, la 06 septembrie 2013 a fost petrecută o altă ședință de judecată, care ulterior a fost amânată pentru 13 septembrie 2013 și 02 octombrie 2013, iar la materialele cauzei lipsesc careva probe confirmative în acest sens, precum și a citării părților și participanților la proces pentru această ședință.

Consideră că, circumstanțele descrise denotă că, instanța din oficiu a fixat careva ședințe de judecată, fără citarea părților și altor participanți la proces, astfel și ședința de judecată din 02 octombrie 2013 de examinare a cauzei penale a fost amânată pentru 28 octombrie 2013, pe motiv că judecătorul se afla în concediul medical, cu toate că judecătorul a fost prezent în sală.

Ulterior, la ședința de judecată din 28 octombrie 2013, avocatul inculpatului a înaintat un demers instanței, prin care a solicitat dispunerea efectuării expertizei psihiatrice a victimei minore cu indicarea întrebărilor de rigoare, care a fost admis în pofida existenței expertizei efectuate în faza urmăririi penale la Spitalul Clinic de Psihiatrie din mun. Chișinău, precum și la Spitalul Psihiatric din mun. Bălți, instituție solicitată de apărătorul inculpatului.

Relevă reclamanta că, instanța de judecată nu a luat în considerare că, înaintarea demersului privind numirea expertizei psihiatrice se efectuează la etapele incipiente

ale examinării judecătorești și nicidecum după expirarea a 2 ani de judecare a cauzei, iar stresul post traumatic și caracterul adecvat al percepțiilor părții vătămate față de evenimentele suferite au fost confirmate și prin concluziile specialiștilor psihoterapeuți al Centrului de Asistență și Protecție a Victimelor și Potențialelor Victime ale Traficului de Ființe Umane din 05 august 2013.

Prin urmare, concluzionează că apărătorul inculpatului prin înaintarea unui astfel de demers a acționat cu rea-credința, deoarece poartă un caracter tendențios și de tergiversare intenționată a examinării cauzei penale, iar după petrecerea a 8 ședințe de judecată a fost nevoită să solicite instanței de judecată accelerarea examinării cauzei, care a fost respinsă, circumstanță care a determinat-o să se adreseze cu prezenta cerere de chemare în judecată.

La 21 august 2013 apărătorul părții vătămate a înaintat Procuraturii Briceni o scrisoare în care au fost indicate încălcările admise de acuzatorul de stat în această cauză, inclusiv încadrarea greșită a acțiunilor inculpatului în baza art. 171 alin.(2) lit. b) CP și nu 171 alin. (2) lit. b), iar după expirarea aproximativ a 5 luni, acuzatorul de stat a decis modificarea învinuirii în sensul agravării, reîncadrând acțiunile inculpatului în art. 171 alin. (3) lit. b) CP, circumstanță care, prin raportare la art.31 alin. (2) CPP a impus examinarea cauzei în complet din 3 judecători, impunându-se reluarea examinării judecătorești de la etapa inițială și fixarea ședinței pentru 22 ianuarie 2014.

Astfel, în ședința de judecată din 13 martie 2014 a fost audiată minora a 3-a oară, cu respectarea prevederilor art. 110¹ CPP, potrivit căruia se impune audierea minorilor în condiții speciale, iar după audierea martorilor acuzării, ZZZ ZZZ și SSS SSS, ședința de examinare a fost amânată pentru 19 mai 2014.

Precizează că, la ședința de judecată din 19 mai 2014 instanța de judecată a anunțat despre imposibilitatea formării completului de judecată pe motivul demisionării unor judecători din Judecătoria Briceni, iar unul din judecător a declarat abținere, argumentînd că, fiind judecător de instrucție, în faza de urmărire penală a autorizat ridicarea descifrărilor telefonice în această cauză, în cele din urmă cauza penală a fost expediată la Curtea de Apel Bălți pentru examinarea demersului.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 21 mai 2014 a fost admisă cererea de abținere a judecătorului și s-a expediat cauza penală pentru examinare în fond, Judecătoriei Edineț.

În prezent menționează că, în temeiul art. 31 alin. (2) CPP, cercetarea judecătorească în mod repetat a fost reluată, cu audierea la cea de a 4-a oară a părții vătămate, martorilor și altor părți implicate în proces.

Consideră că, dreptul său la un proces echitabil și examinarea în termen rezonabil a cauzei a fost încălcat prin tergiversarea examinării cauzei penale în prima instanță, din momentul intentării cauzei penale – 05 iulie 2011 și pînă la adresarea în instanța de judecată cu prezenta cerere – 04 august 2014, cauza nefiind

examinată în fond de Judecătoria Briceni, iar la 21 mai 2014 a fost dispusă reluarea cercetării judecătorești de către o altă instanță judecătorească de același nivel.

La fel consideră că, pe lângă tergiversarea examinării cauzei în procesul de judecare a cauzei, dînsa nu a beneficiat de garanții procesuale minime speciale pentru cauzele care implică minorii, fiind în vîrstă de 13 ani, victimă a unei infracțiuni sexuale, caracterul special al acestei cauze fiind omis intenționat sau din neglijență atît de acuzator, cît și de către instanța de judecată, examinarea judecătorească în ședință închisă, purtînd un caracter formal.

Cere, XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ, constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale privind învinuirea lui YYY YYY și încasarea cu titlu de prejudiciu moral a sumei de 150 000 lei.

Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 04 noiembrie 2014 s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de către XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ.

Hotărîrea primei instanțe a fost contestată cu apel de către XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 februarie 2015 s-a respins apelul declarat de către XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ și s-a menținut hotărîrea primei instanțe.

La 24 aprilie 2014, în termenul prevăzut de lege, XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ și reprezentantului Ioniță Diana a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd casarea hotărîrilor judecătorești și emiterea unei noi hotărîri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că, instanțele de judecată nu au elucidat pe deplin circumstanțele cauzei și au interpretat eronat normele de drept material, astfel au examinat superficial pricina și au apreciat în mod arbitrar probele din dosar.

Susține că, atît instanța de fond, cît și instanța de apel nu au apreciat și nu au luat în considerare faptele invocate de către reclamantă și nu s-au expus asupra tuturor circumstanțelor pricinii, încălcîndu-i astfel dreptul la un proces echitabil.

Consideră că, în baza art. 2 alin. (1) și (2) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, precum și art. 6 CEDO, termenul rezonabil de examinare a cauzei penale a fost încălcat, deoarece pînă la 17 ianuarie 2015, timp de 3 ani, prima instanță nu a dispus cercetarea materialelor din dosar și nu a examinat fondul cauzei penale, însă aceste momente au fost ignorate de către instanțele judecătorești și nu au fost supuse unor aprecieri obiective.

La fel, consideră că, perioada de examinare în termen rezonabil a cauzei penale, este pusă exclusiv în sarcina instanțelor judecătorești.

Verificînd legalitatea hotărîrii contestate prin prisma temeiurilor invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții

Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul declarat de către XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ și reprezentantului Ioniță Diana urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

În conformitate cu art. 432 alin. (3) CPC, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Alin. (4) al articolului menționat prevede că, săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ și reprezentantului Ioniță Diana este declarativ și nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) CPC, care să justifice afirmația de ilegalitate a deciziei instanței de apel.

Călăuzindu-se de prevederile art. 440 CPC, Colegiul a constatat existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433 CPC și anume lit. a), care expres prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține că, argumentele invocate de către XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ și reprezentantului Ioniță Diana în

cererea de recurs poartă un caracter declarativ, nefiind posibilă determinarea aspectului de legalitate al deciziei instanței de apel ce urmează a fi supus controlului judiciar.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Colegiul reiterează și faptul că conform articolului 13 din Convenția Europeană recursul trebuie să fie unul „efectiv”, atât în practică, cât și în drept. Un astfel de recurs este cerut pentru pretențiile care pot fi considerate ca fiind „serioase și legitime” conform Convenției (a se vedea Mitropolia Basarabiei și alții vs. Moldova, nr.45701/99, §137, ECHR 2001-XII).

Astfel, reieșind din considerentele menționate Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ și reprezentantului Ioniță Diana ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin.(2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Recursul declarat de către XXX XXX prin intermediul reprezentantului legal ZZZ ZZZ și reprezentantului Ioniță Diana, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecător

Ala Cobăneanu

judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Valentina Clevadi